

18. Väestönsuojelutoimisto

Väestönsuojelutoimiston kirjeenvaihto oli toiminnan laajentumisen mukaisesti lisääntynyt, ja merkittiin v. 1965 diaariin 1 890 virkakirjettä.

Toimiston toiminta jakautui seuraaviin toimialoihin: suunnittelu-, koulutus-, rakenteelliseen ja hallinnolliseen toimintaan.

Suunnittelutoiminta. Vuoden aikana suunnittelijat suorittivat kaupungin suojelusuunnitelman edellyttämiä suunnittelu- ja järjestelytehtäviä, jolloin pidettiin kiinteää yhteyttä sekä kaupungin omien että ulkopuolisten virastojen ja laitosten kanssa.

Suunniteltiin henkilöstön sijoitus väestönsuojelun toimeenpanossa kalliosuojiiin perustettaviin suojelulohkojen ensiapupaikkoihin.

Virastojen ja laitosten sekä teollisuuslaitosten ja liikeyritysten suojelua koskevan järjestelyn ohjausta suoritettiin jatkuvasti. 21 yritystä 1 400:sta oli kehotuksista huolimatta laiminlyönyt järjestelyvelvollisuutensa, jonka vuoksi asia jätettiin Uudenmaan läänin väestönsuojelun tarkastajan hoidettavaksi.

Tuhojen seurauksena kodittomiksi joutuneiden huollon johtohenkilöstön sijoitussuunnitelma laadittiin, samoin toimintaohjeet huoltotoimistoille ja kokoontumiskeskuksille.

Tähän työhön osallistui kaupungin huoltovirasto.

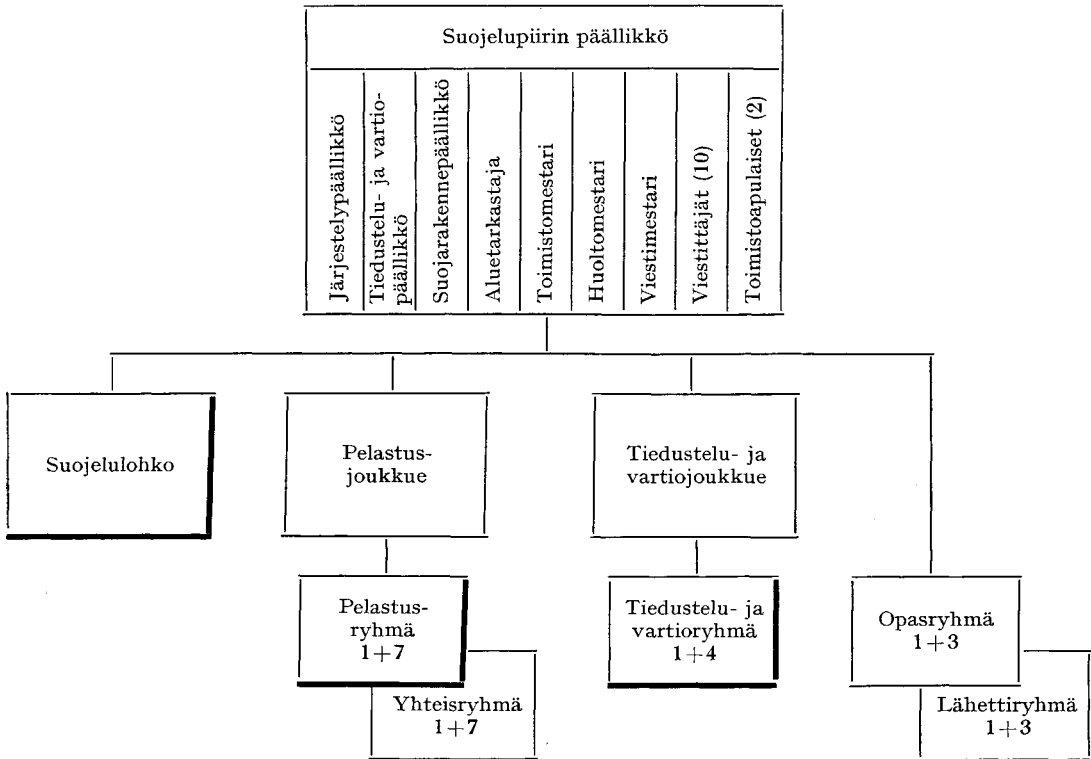
Suomen Talokeskus Oy:n avustamana annettiin jäsenkiinteistöille ohjeet väestön omaehtoisen suojelun järjestämiseksi yhteissuojeluna kiinteistöittäin, jolloin siihen liittyivät kiinteistöissä toimivat pienet virastot ja laitokset sekä teollisuus- ja liikeyritykset. Järjestelyt kehittyivät myönteisesti.

Paaritelineiden suunnittelu ja kokeilu kaupungin omia linja-autoja varten niiden käyttämiseksi tarvittaessa sairaalinja-autoina suoritettiin loppuun. Tässä työssä kaupungin liikennelaitoksella oli ratkaiseva osuus.

Väestönsuojelumateriaalia hankittiin seuraavasti: mm. 900 kpl isoja ensiapulaukkuja pääasiallisine sisältöineen ja yhteysväleille suojelukeskus — reservinjohtokeskukset — tuhoalueenjohtueet, radiokalusto, johon kuului pääasema ja 8 ala-asemaa. Lisäksi hankittiin suojelukeskuksen ja VIII suojelupiirin pikapuhelinlaitteistot ja pääpaloaseman torniin sijoitettava paineilmahälytyn koneistoineen.

Suojelupiirin ja suojelulohkon yleisjärjestelyjen yksityiskohtaista kokeilua on suoritettu kaupungissa usean vuoden aikana.

Suojelupiirin yleisjärjestelyesitys on seuraavanlainen:

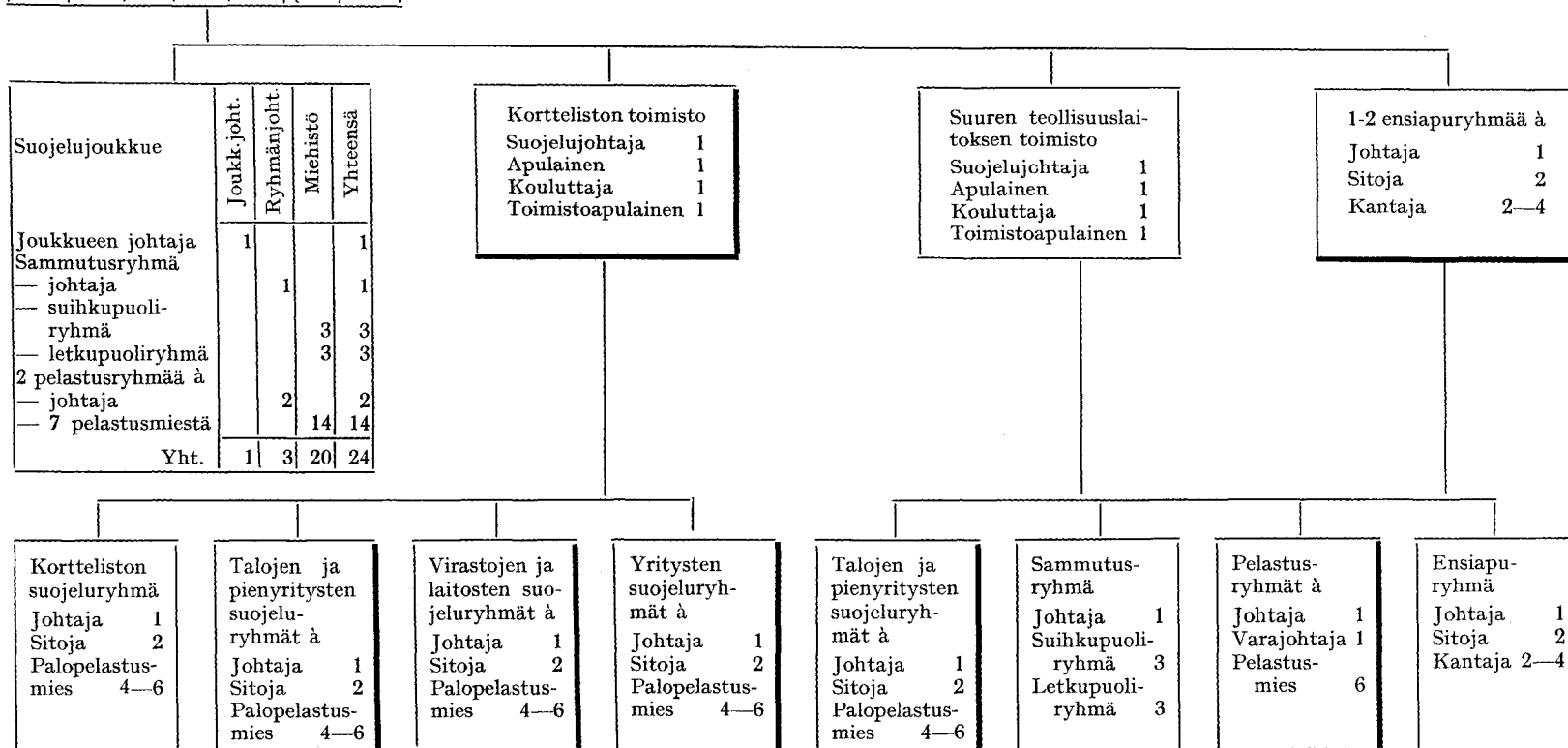

Suojelupiirin toimiston tehtävänä on a) suojelujärjestelyjen johtaminen piirin alueella väestönsuojelun toimeenpanossa, b) väestönsuojeluvalmiuden ylläpitäminen ja kehittäminen sekä c) tuhojen aiheuttamien suojelutoimenpiteiden johtaminen. Toimiston henkilöstöstä voidaan tarvittaessa muodostaa tuhoalueen suojelun elinten perustamispäällikkö. Pelastusjoukkue ja tiedustelu- ja vartioukkue ovat yleisen väestönsuojelun muodostelmia, joihin väestönsuojelutoimisto varaa runkohenkilöstön; muu henkilöstö määrätään väestönsuojelovelvollisista väestönsuojelun toimeenpanossa, jolloin myös hankitaan materiaali paikallishankintoina. Tiedustelu- ja vartioukkueen yhdelle ryhmälle ja opasryhmälle annetaan säteilytiedustelukoulutus.

Suojelulohkon päällikkö						
Järjestelypäällikkö	Koulutusohjaaja	Tied- ja varti- mestari	Viestimestari	Viestittäjät (5)	Tiedotus- ja opas- partio (1+3)	Apuhenkilöstö (3)

Suojelulohkon yleisjärjestelyesitys on seuraavanlainen:

Suojelujoukkueen perustaa lohkon päällikkö alueensa henkilöstöstä; joukkueen johtaja ja ryhmänjohtajat sijoitetaan etukäteen. Johtoelementien ja suojeluryhmien lukumäärä ja kokoonpano on tarkoitettu ohjeeksi, jota sovelletaan olosuhteiden mukaisesti. Pienet yritykset järjestävät väestönsuojelunsa kiinteistöittäin yhteis- suojeluna. Suuri virasto tai laitos voi olla suoraan lohkon toimiston alaisena. Ensiapuelimet toimivat kallio- suojissa; korttelisto voi perustaa oman ensiapuolimen. Kaikissa lohkoissa ei ole suuria teollisuuslaitoksia. Niiden suojelujohtajat huolehtivat alueella olevien asuintalojen omakohtaisen suojelun järjestelystä.

jne

jne

Koulutustoiminta. Väestönsuojelulautakunnan työelimenä väestönsuojelutoimiston tehtävänä oli mm. huolehtia paikallisen väestönsuojelukoulutuksen suunnittelusta ja järjestämisestä. Helsingin Väestönsuojeluyhdistys ja Suomen Punaisen Ristin Helsingin ja Uudenmaan piiri, joiden välitöntä koulutustoimintaa kaupunki tuki huomattavilla avustuksilla, osallistuivat väestönsuojelukoulutukseen väestönsuojelutoimiston ohjeiden mukaisesti.

Paikallisen väestönsuojelukoulutuksen järjestelyä on kokeiltu ja kehitetty usean vuoden aikana, jolloin pyrkimyksenä on ollut selväpiirteisen ja tehokkaan järjestelmän aikaansaaminen. Kertomusvuonna laaditun yleisjärjestelyesityksen mukaan väestönsuojelutoimiston ja perustajavirastojen koulutustyö jakaantui seuraaviin ryhmiin: yleisen väestönsuojelun johtajat ja alijohtajat, suojelupiirien ja -lohkojen toimistojen henkilöstö, yleisen väestönsuojelun yksikköjen erityishenkilöstö (perustajavirastot väestönsuojelutoimiston ohjaamina), kaupungin oman virasto- ja laitossuojelun henkilöstö (väestönsuojelutoimisto virastojen ja laitosten avus-

tamana), evakuoinnin suoritushenkilöstö sekä kalliosuojaryhmien henkilöstö.

Koulutuspaikkana oli väestönsuojelutoimiston kurssikeskus Temppeleaukion kalliosuojassa Oksasenkadun eteläpäässä sekä edellämainittuun kuuluva, kertomusvuonna valmistunut pelastustoiminnan harjoituspaikka Herttoniemen paloaseman tontilla. Harjoituspaikkaa varten hankittiin pelastusjoukkueen välineistö. Täten väestönsuojelukoulutuksessa esiintyvien tehtävien käytännöllisen harjoittelun mahdollisuudet paranivat ratkaisevasti.

Väestönsuojelutoimiston viranhaltijat tekivät valistustyötä mm. antamalla väestönsuojeluaiheisia kirjoituksia sanoma- ja aikauslehtiin.

Helsingin Väestönsuojeluyhdistys huolehti pääasiassa talojen suojeluvalvojen ja suojeluelinten henkilöstön koulutustehtävistä. Suomen Punaisen Ristin Helsingin ja Uudenmaan piiri huolehti väestönsuojeluelinten ensiapuhenkilöstön kouluttamisesta.

Kertomusvuoden aikana suoritettu paikallinen väestönsuojelukoulutus ilmenee seuraavasta:

<i>Väestönsuojelutoimiston päiväkurssit kaupungin palveluksessa oleville;</i>	Kurssien		Koulutettuja yhteensä
	lukumäärä	tuntimäärä	
Yleisen väestönsuojelun komppanianpäälliköiden ja joukkueenjohtajien peruskurssi	7	27	84
Evakuoinnin suoritushenkilöstön kurssi	5	9	60
Johtopaikkojen viestittäjäkurssi	2	18	31
Tuhojen seurauksena kodittomiksi joutuneiden organisaation johtajakurssi	1	18	24
Säteilyntiedustelun ja -mittauksen kouluttajakurssi palolaitoksen johtajille ja alijohtajille	2	15	21
Virasto- ja laitossuojelun henkilöstön peruskurssi, yleinen osa	6	8—9	149
» palo- ja pelastusosa	5	14—15	113
jatkokurssi, palo- ja pelastusosa	4	14—15	49
» ensiapu I	7	15	106
täydennyskurssi, ensiapu II	4	15	59
» ryhmäjohtajille	3	12	36
Yhteensä	46	—	732

18. Väestönsuojelutoimisto

Väestönsuojelutoimiston iltakurssit vapaaehtoisille:

Suojelupiirin ja -lohkojen johtajiston jatkokurssi	5	12	88
Johtajiston jatkokurssi yleisen väestönsuojelun joukkojen toiminnasta	2	12	59
Yhteensä	7	—	147

Helsingin Väestönsuojeluyhdistys järjesti vapaaehtoisille omakohtaisen suojelun ym. kurseja kaikkiaan 70 ja koulutettujen määrä oli yhteensä 1 400 henkilöä.

Helsingin Väestönsuojeluyhdistyksen yhteydessä toimivan teollisuus- ja liikeyritysoston kurseja mm. alijohdon kouluttamista ja työpaikkasuojelua varten oli 24 ja koulutettuja yhteensä 500.

Suomen Punaisen Ristin Helsingin ja Uudenmaan piiri piti helsinkiläisille yhteensä 158 kurssia, joilla koulutettiin yhteensä 2 960 henkilöä.

Väestönsuojelutoimisto järjesti entiseen tapaan muiden paikkakuntien väestönsuojelulautakunnille ja muille väestönsuojelun johtohenkilöille puoli päivää tai päivän kestäviä perehdyttämis- ja koulutustilaisuuksia, jos niitä pyydettiin. Tilaisuuksia järjestettiin kertomusvuoden aikana Tampereen (2 kertaa), Karhulan, Lahden, Heinolan, Joutseon, Oulun, Helsingin maalaiskunnan, Imatran, Paraisten ja Lohjan väestönsuojelulautakunnille.

Tämän lisäksi järjestettiin vastaavanlainen perehdyttämistilaisuus Uudenmaan läänin väestönsuojelupäälliköiden neuvottelupäivien yhteydessä sekä toimiston kurssikeskuksessa vierailleelle Itävallan väestönsuojelun edustajistolle.

Kanssakäyminen ja hyvä yhteistoiminta jatkui puolustuslaitoksen Obbnäsin suojelukoulun ja valtion Lohjalla sijaitsevien väestönsuojelukoulujen kanssa, jolloin selviteltiin yhteisiä suojelualan kysymyksiä.

Vapaaehtoista pelastuspalvelua väestönsuojelutoimisto avusti siten, että Helsingin aluetuomikunnan pyytäessä apua saivat vi-

rastot ja laitokset kaupunginhallituksen tekemän päätöksen mukaan koota pelastus- ja ensiapuryhmänsä sekä lähettää ne työaikana-kin toimipaikkansa ulkopuolelle pelastustehtäviin.

Väestönsuojelutoimisto sijoitti väestönsuojelulautakunnan suostumuksella vapaaehtoisen pelastuspalvelun kiireistä tarvetta varten materiaalivaraston Suomen Punaisen Ristin Helsingin ja Uudenmaan piirin kurssikeskukseseen Siltavuorenrannan kalliosuojaan, johon varastoitiin 100 paria, 20 täydellistä ensiapulaukkaa, 200 huopaa sekä lastoja.

Vapaaehtoiseen pelastuspalveluun oli tarvittaessa käytettävissä kaupungin virastoista tai laitoksista työaikana pelastusryhmiä liikennelaitokselta 8, sähkölaitokselta 5, raastuvanoikeudesta 2 ja Kallion virastotalosta ja tietojenkäsittelykeskuksesta 1, yhteensä 17 ryhmää, sekä ensiapuryhmiä Hesperian sairaalasta 5, rakennusvirastosta 3, kaasulaitokselta 2—3, Kallion virastotalosta ja kaupunginkirjastosta 2 ja kaupunkisuunnittelu- ja ulosottovirastosta sekä Marian sairaalasta kustakin 1, yhteensä 17 ryhmää; kaikkiaan näissä ryhmissä oli n. 90 henkilöä. Työajan ulkopuolella oli käytettävissä pelastusryhmiä Kallion virastotalosta, sähkölaitokselta ja tietojenkäsittelykeskuksesta kustakin 1, yhteensä 3 ryhmää, sekä ensiapuryhmiä rakennusvirastosta 3, kaasulaitokselta 2—3, Kallion virastotalosta 2 sekä kaupunginkirjastosta 1, yhteensä 8 ryhmää; kaikkiaan näissä ryhmissä oli n. 40 henkilöä.

Rakenteellinen suojelu. Valmiita väestönsuojia oli kertomusvuoden loppuun mennessä yht. 1 642, josta yksityisiä oli 1 619 ja kaupungin 23; niihin mahtui yht. 172 348 henki-

lää, yksityisiin 151 968 henkilöä ja kaupungin omistamiin 20 380 henkilöä. Kertomusvuonna valmistui kaksi kalliosuojaa, rakenteilla oli kuusi ja suunnitteilla 11 kalliosuojaa, lisäksi suoritettiin peruskorjaus kahdessa kalliosuojassa.

Tulot ja menot. Tuloja oli kertomusvuonna yhteensä 480 522 mk, mistä määrästä kalliosuojista saadun vuokratulon osuus oli 479 264 mk. Osa kalliosuojatiloista oli väestönsuojelumateriaalin varastoina ja väestönsuojelun johtokeskusten valmisteltuina sijoituspaikkoina, joista ei ollut vuokratuloja.

Menoja varten oli talousarvioon varattu varoja 1 217 024 mk, minkä lisäksi oli käy-

tettävissä määrärahojen välisenä siirtona 13 560 mk. Todelliset menot olivat 992 724 mk ja seuraavalle vuodelle siirrettiin 234 593 mk. Ylitysoikeutta oli myönnetty 15 000 mk ja säästöä jäi 3 267 mk.

Edelliseltä vuodelta siirtyi kertomusvuonna käytettäväksi 176 182 mk ja määrärahojen välisenä siirtona 10 002 mk. Näistä käytettiin 119 296 mk, joten edelleen seuraavalle vuodelle siirtyi 66 888 mk.

Avustuksina suoritettiin Suomen Punaisen Ristin Helsingin ja Uudenmaan piirille 40 700 mk ja Helsingin Väestönsuojeluyhdistykselle 82 500 mk.